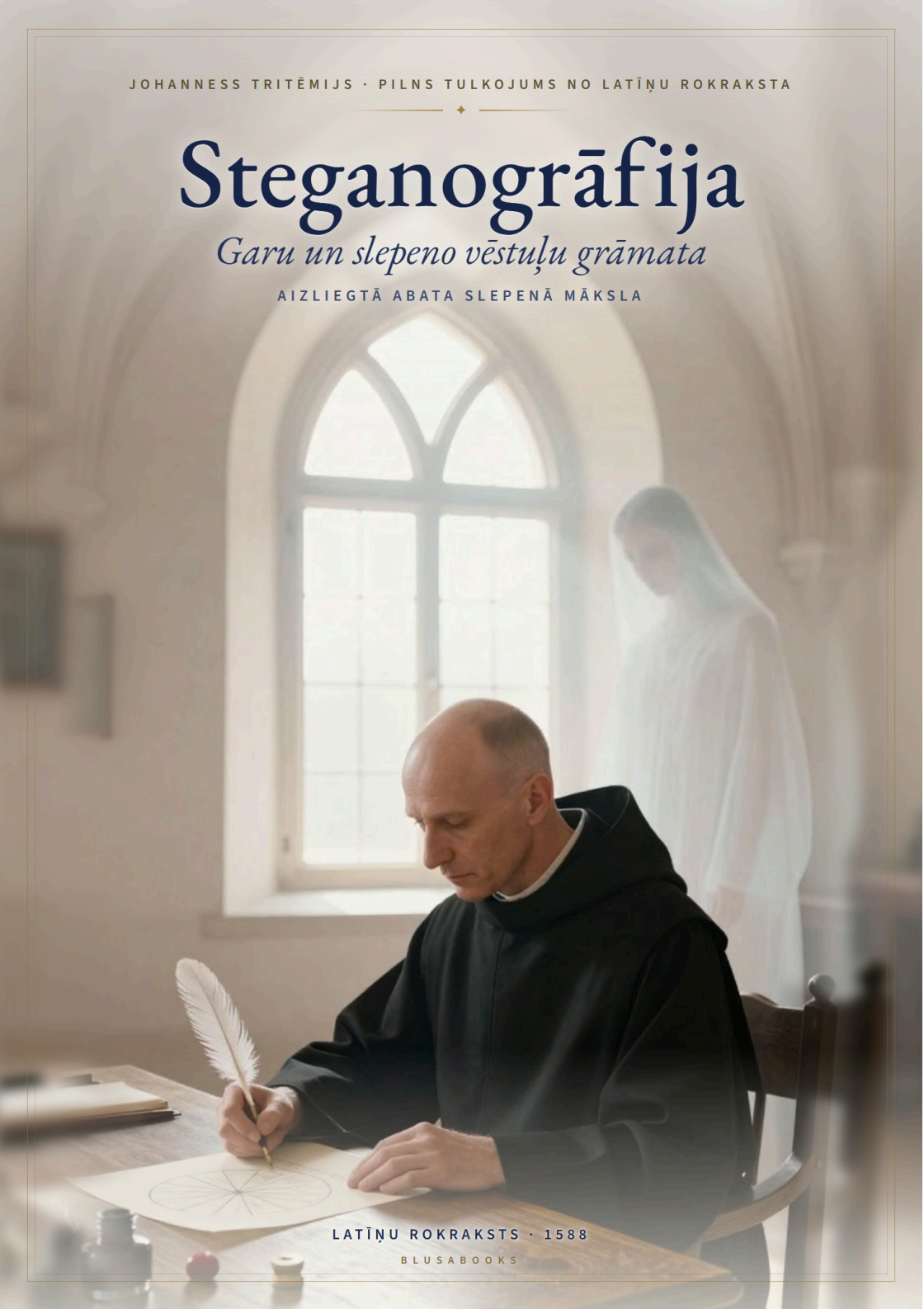
JOHANNESS TRITĒMIJS · PILNS TULKOJUMS NO LATĪŅU ROKRAKSTA

Steganogrāfija

Garu un slepeno vēstuļu grāmata

AIZLIEGTĀ ABATA SLEPENĀ MĀKSLA

LATĪŅU ROKRAKSTS · 1588

BLUSABOOKS

GUDRĪBAS GRĀMATAS

Steganogrāfija

Garu un slepeno vēstuļu grāmata · 1588

Johannesa Tritēmija, Šponheimas abata, trīs grāmatas par to, kā ar garu palīdzību slepeni nodot ziņu tālu esošam draugam. Pilns tulkojums no latīņu valodas pēc 1588. gada rokraksta

BlusaBooks · MMXXVI

Tulkojums, vēres, priekšvārds un komentāri © 2026 SIA "Blusa Entertainment".

Avots: Johanness Tritēmijs, «Steganographia» (Steganogrāfija), rokraksta noraksts, iesākts 1588. gada 16. februārī (Fulda). Tulkots no latīņu valodas pēc šī rokraksta lapu attēliem. Titullapa, garu apļi un tabulas — no tā paša rokraksta.

BLUSABOOKS · MMXXVI

SATURS

Priekšvārds 7

Titullapa 11

Pirmā grāmata 13

1. nodaļa · Pamersiel 18
2. nodaļa · Padiel 24
3. nodaļa · Camuel 26
4. nodaļa · Aseliel 29
5. nodaļa · Barmiel 31
6. nodaļa · Gediel 32
7. nodaļa · Asyriel 33
8. nodaļa · Maseriel 33
9. nodaļa · Malgaras 33
10. nodaļa · Dorothiel 34
11. nodaļa · Usiel 34
12. nodaļa · Cabariel 34
13. nodaļa · Raysiel 35
14. nodaļa · Symiel 35
15. nodaļa · Armadiel 35
16. nodaļa · Baruchas 36
17. nodaļa · Carnesiel 36
18. nodaļa · Caspiel 39
19. nodaļa · Amenadiel 40
20. nodaļa · Demoriel 42
21. nodaļa · Geradiel 44
22. nodaļa · Buriel 46
23. nodaļa · Hydriel 47
24. nodaļa · Pirichiel 47

25. nodaļa · Emoniel 47
26. nodaļa · Icosiel 47
27. nodaļa · Soleviel 49
28. nodaļa · Menadiel 49
29. nodaļa · Macariel 49
30. nodaļa · Uriel 50
31. nodaļa · Bidiel 51
32. nodaļa · kopsavilkums 53

Otrā grāmata 58

1. nodaļa · Samael 59
2. nodaļa · Anael 62
3. nodaļa · Veguaniel 63
4. nodaļa · Vathmiel 63
5. nodaļa · Sasquiel 64
6. nodaļa · Saniel 64
7. nodaļa · Barquiel 65
8. nodaļa · Osmadael 65
9. nodaļa · Quabriel 65
10. nodaļa · Oriel 65
11. nodaļa · Bariel 66
12. nodaļa · Beratiel 66
13. nodaļa · Sabrathan 68
14. nodaļa · Tartys 70
15. nodaļa · Serquanich 70
16. nodaļa · Iefischa 70
17. nodaļa · Abasthin 71
18. nodaļa · Zaazenach 71
19. nodaļa · Mendrion 71
20. nodaļa · Narcoriel 71
21. nodaļa · Pamiel 71
22. nodaļa · Iasquarym 72
23. nodaļa · Dardariel 73
24. nodaļa · Sarandiel 74

25. nodaļa · mākslas kārtība 74

Trešā grāmata 77

1. nodaļa · Orifiel 81

Komentāri 98

PRIEKŠVĀRDS

Vēstule ar divām sejām. Iedomājies vēstuli, ko var lasīt ikviens: dievbijīgu lūgšanu, draudzīgu sveicienu vai garlaicīgu sprediķi. Ziņnesis to nes cauri mežiem un robežām, sargi to atver un, neko aizdomīgu neatraduši, aizzīmogo atkal. Taču tas, kuram vēstule sūtīta, pagriežas pret austrumiem, nočukst dažus dīvainus vārdus — un uzzina pavisam citu, slepenu ziņu: par karagājienu, nodevību vai apslēptu mantu. Tā sākas «Steganogrāfija», aizliegtā abata grāmata par to, kā gari nes slepenas vēstis. Gandrīz četrsimt gadu to uzskatīja par dēmonu maģijas rokasgrāmatu, līdz 20. gadsimta beigās izrādījās, ka tās «burvju vārdi» patiesībā ir šifrs.

Kas bija Tritēmijs. Johanness Tritēmijs dzimis 1462. gadā Tritenheimā pie Mozeles upes; savu vārdu viņš darināja no dzimtās vietas nosaukuma. Divdesmit gadu vecumā viņš iestājās Šponheimas benediktīniešu klosterī netālu no Kreicnahas, un jau nākamajā gadā, 1483. gadā, brāļi viņu ievēlēja par abatu. Nabadzīgo klosteri viņš pārvērta par vienu no Vācijas slavenākajām mācību vietām: no dažiem desmitiem grāmatu viņa bibliotēka izauga līdz apmēram diviem tūkstošiem sējumu, un pie viņa brauca humānisti, kņazi un mācīti vīri. Tritēmijs rakstīja vēstures grāmatas, rakstnieku katalogus, sprediķus un mācības mūkiem, sarakstījās ar sava laika ievērojamākajiem prātiem. 1506. gadā pēc ilgām nesaskaņām ar saviem mūkiem viņš atstāja Šponheimu un kļuva par Svētā Jēkaba klostera abatu Vircburgā, kur arī nomira 1516. gadā.

Grāmata, kas radīja skandālu. Ap 1499. gadu Tritēmijs sāka rakstīt darbu, kuru nosauca grieķiskā vārdā — «Steganographia», «slēptā rakstība». Tajā pašā gadā viņš vēstulē draugam, karmelītu mūkam Arnoldam Bostiusam, lepni aprakstīja, ko jaunā māksla spēšot: nodot domas tālu prom esošam draugam bez vārdiem un bez ziņneša un vēl daudz ko citu. Bostiuss nomira, pirms vēstule

pienāca, un to izlasīja citi. Ziņa par abatu, kas sauc garus, izplatījās ātri. Franču filozofs Šarls de Bovels pēc viesošanās Šponheimā 1509. gada vēstulē rokrakstu nosauca par dēmonisku un māņticīgu. Tritēmijs grāmatu tā arī nepabeidza un nepublicēja; tās trešā daļa palika fragments.

Abats savā bibliotēkā: Šponheimā Tritēmijs sakrāja apmēram divus tūkstošus sējumu (ilustrācija)

Gadsimts rokrakstos. «Steganogrāfija» klīda norakstos no rokas rokā kā bīstama un kāri meklēta grāmata. 1563. gadā angļu matemātiķis un astrologs Džons Dī Antverpenē atrada tās rokrakstu un sajūsmā rakstīja karalienes Elizabetes padomniekam, ka atradis grāmatu, ko daudzi mācīti vīri meklējuši ilgi un velti. Iespiesta tā tika tikai 1606. gadā, gandrīz simt gadus pēc autora nāves, un jau 1609. gadā nonāca Baznīcas aizliegto grāmatu sarakstā. Taču 1606. gada izdevumam bija pievienota arī «Atslēga», un tā liecināja, ka pirmās divas grāmatas ir slepenrakstības mācība. 1676. gadā vācu mācītais Volfgangs Ernsts Heidels publicēja grāmatu, kurā Tritēmiju aizstāvēja un viņa formulu atslēgu izskaidroja vēl sīkāk.

Gari kā atslēgas. Pirmajā grāmatā ir trīsdesmit viens gars — prinči, hercogi un ķeizari, katrs ar savu debess pusi, savu zīmi un saviem kalpiem: Pamersiel austrumos, Malgaras rietumos, klejojošais Geradiel visur. Otrajā grāmatā gari valda pār dienas un nakts stundām. Katram ir sava «izsaukšana» — gara, svešāda vārdu virkne, piemēram: «Padiel, aporsy, mesarpon, omeuas...». Šodien zinām, ka tieši šajās virknēs paslēpta ziņa: ja no tām pēc vienkārša likuma ņem tikai noteiktus burtus, rodas parasts latīņu vai vācu teksts. Gara vārds un debess puse norāda, kurš likums jālieto. Tritēmijs pats grāmatas beigās dod mājienu: skolotājam mācekļa priekšā izsaukšana jāiztulko, «lai tas neturētu aizdomās, ka tajās kaut kas ir velnišķīgs».

Trešās grāmatas noslēpums. Trešā grāmata ir citāda. Tajā vairs nav izsaukšanu ar slēptiem burtiem, bet septiņi planētu eņģeļi — Orifiel, Zachariel, Samael, Michael, Anael, Raphael un Gabriel —, garas skaitļu tabulas un attēli, ar kuru palīdzību domu varot nodot draugam divdesmit četrās stundās bez vārdiem un bez rakstiem. Šī grāmata visilgāk šķita īsta maģija. Tikai 1996. gadā vācu germānists Tomass Ernsts un neatkarīgi no viņa 1998. gadā amerikāņu matemātiķis Džims Rīdss parādīja, ka arī tabulas ir šifrs: skaitļi apzīmē burtus, un no tiem nolasāmi teikumi. Viens no tiem vāciski skan: «Šīs vēstules nesējs ir nelietis un zaglis.» Aizliegtā maģijas grāmata izrādījās viena no pirmajām kriptogrāfijas mācību grāmatām Eiropā.

Tritēmijs un slepenrakstība. Slepenrakstība Tritēmiju neatlaida visu mūžu. 1508. gadā viņš pabeidza «Polygraphia» — darbu par šifriem bez jebkādiem gariem; tas tika iespiests 1518. gadā un ir pirmā iespiestā grāmata par kriptogrāfiju. Tajā pašā laikā viņš sarakstīja traktātu «Par septiņām otrajām būtnēm» par planētu eņģeļiem, kas pēc kārtas valda pasaules vēsturē, — to pašu mācību, ko lasām šīs grāmatas trešajā daļā. Ap 1510. gadu pie Tritēmija Vircburgā viesojās jaunais Kornēlijs Agripa un nosūtīja viņam savas «Okultās filozofijas» pirmo versiju; abats atbildēja ar padomu: augstas lietas atklāt tikai nedaudziem un uzticamiem. Agripas grāmata vēlāk kļuva par renesanses maģijas galveno rokasgrāmatu, un tajā daudz kas nāk no Tritēmija.

Mūsu avots. Šis tulkojums nav darināts no iespiestās grāmatas, bet no rokraksta. Kāds rūpīgs pārrakstītājs to iesāka 1588. gada 16. februārī — astoņpadsmit gadus pirms pirmā izdevuma —, pārzīmējot arī garu apļus un tabulas un sarkanā tintē izceļot virsrakstus. Vēlāk rokraksts nonāca Fuldas bibliotēkā. Dažviet noraksts atšķiras no iespiestā teksta: dažu nodaļu formulas tajā nav, garu vārdi rakstīti savādāk, un trešā grāmata beidzas ar Saturna eņģeļiem. Mēs tulkojam to, kas ir šajā norakstā, un grāmatā ievietojām arī tā lappuses ar garu apļiem un tabulām.

Kā lasīt šo grāmatu. Tritēmijs raksta kā 1500. gada mūks un abats: nopietni, dievbijīgi, ar slepenības un brīdinājumu toni. Mēs neko neesam mīkstinājuši vai modernizējuši. Garu vārdi atstāti tā, kā tie rakstīti rokrakstā, un izsaukšanas formulas — šifra teksts — nav tulkotas, bet pārrakstītas burtiski un izceltas, lai lasītājs redz, kur sākas «slepenais teksts». Tabulas pārrakstītas ar visiem skaitļiem, kā tās ir rokrakstā. Vēres lapas apakšā paskaidro personas, vārdus un vietas; grāmatas beigās ir komentāri vienkāršiem vārdiem, par šifru aiz gariem un par Tritēmija laiku.

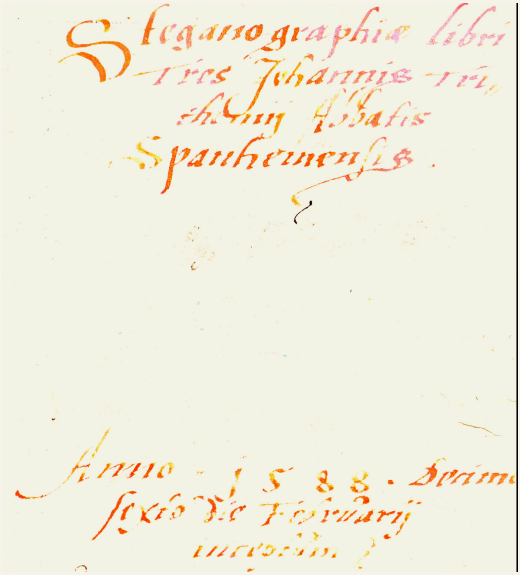
TITULLAPA

Steganogrāfijas trīs grāmatas,
ko sarakstījis Johanness Tritēmijs[*],
Šponheimas abats.

Iesākts 1588. gadā, februāra sešpadsmitajā dienā.[†]

[*] Johanness Tritēmijs (1462–1516) — Šponheimas benediktīniešu klostera abats, vēsturnieks un grāmatu krājējs; pie viņa mācījās Kornēlijs Agripa (sk. mūsu Nr. 14–38 Agripas «Okultā filozofija»).

[†] Tā datēts šis rokraksta noraksts; pati grāmata tolaik klīda tikai norakstos — iespiesta tā tika vien 1606. gadā.

Rokraksta titullapa: «Šponheimas abata Johannesa Tritēmija Steganogrāfijas trīs grāmatas. Iesākts 1588. gadā, februāra sešpadsmitajā dienā»